

BOGDÁN LÁSZLÓ

Egy magyar trafikos Wellingtonban

Részlet *A katona és a démon* című regényből

– Te tulajdonképpen mikor érkezted ide? – fordulok Róberthez. Kellemes, száraz rizlinget iszunk, egészen kiváló.

– Valamikor 1968 nyarán hagytam el Izraelt mindörökre, akkor itt tél volt. Vettem egy terepjárót és nézegettem a külvárosokat. Wellingtonnak tulajdonképpen egy kis belvárosa van, azt holnap meglátjátok, ott van minden, egy helyen, az állami hivatalok, a múzeumok, a könyvtár, minden. De maga a város külvárosi kert-negyedekből áll. Sokat jöttem-mentem, amíg megláttam ezt a házat, amiben most vagyunk. Egy holland kereskedő volt, akkor készült visszaköltözni Európába, ezért árulta. Első látásra megtetszett, nem is tudom, miért.

– Én tudom – néz rá János.

– Na, miért? – néz vissza Róbert és vigyorog.

János kortyol a borából.

– Azért, mert a gyermekkorunk rendkívül szűk lakásokban telt. Emlékszem arra az udvarra, ahol ők laktak.

– Na, jó, ott volt – pillant rám Róbert – a felsőtábori ház, Ödön bácsi, a nagyanyja, az a hatalmas kert. Hát ott nőttünk fel végül is, de ti is és mi is rendkívül szűk lakásokban laktunk. Alig volt hely, egy szobában aludt az egész család. Izraelben ez valamennyire változott, de ott sem volt külön szobám. Aztán amikor egy másik lakásba költöztek apámék a háború alatt, akkor lett, de rajtuk kellett átjárjak, ami rendkívül zavart. Ők már nyolckor lefeküdtek, ha este mentem haza, állandóan morgott az öreg, hogy zavarom őket. Nem repülhetek át rajtatok, mondtam, és eldöntöttem, hogy én innen elhúzóok. Amikor megláttam ezt a hatalmas, kétemeletes házat, hihetetlen nyugalom öntött el. Itt lesz hely, itt bolyonghatok, gondoltam. Felírtam a holland kereskedő címét, ott lógott a kapun. Másnap reggel nyolckor jelentkeztem az irodájában, a belvárosban. Hosszan beszélgettünk, megállapodtunk. Készpénzzel fizettem ki a ház árát, a mai árat nézve szinte nevetségesen olcsón vettem meg, pedig akkor szinte ráment minden vagyonom, de nem érdekelt. Tudtam, dolgozni fogok, pénzt keresek, és most legalább van egy ház, ahol meghúzódhatok. „A berendezést hagyjam?”, kérdezte. Hagyja, mert nekem semmi pénzem nem maradt. Így hát maradtak a tizenkilencedik század végi holland bútorok, de én az egész házban rendkívül otthono-

BOGDÁN LÁSZLÓ író, költő, újságíró (1948, Sepsiszentgyörgy). **A Megyei Tükör, a Művelődés, A Hét, majd a Háromszék munkatársa. Verseskötetei, regényei, elbeszélései a hetvenes évek óta jelennek meg, az egyik legtermékenyebb erdélyi író. József Attila-díjas. Legutóbbi kötete: Az ördög Háromszéken. Szocreál ponyva (Hargita Kiadóhivatal, 2015).**

san éreztem magam. Ibrahim és Ada aztán a földszinten sok mindent kicseréltek, mi is Bess-szel sok mindent kicseréltünk az emeleten és a második emeleten is, de sok minden meg is maradt. Majd délután körbevezetlek és megnézik. Az első esténk fantasztikus volt. Vettem egy üveg új-zélandi bort, akkor találtam meg ezt a rizlinget.

– Száraz, kellemes, olyasmi, mint az egri leányka – veti közbe Carmen.

– Ültem egyedül, kivilágítottam a hallt, ahol most ülünk és ahol akkor egy óriási kredenc állt. A holland kereskedő megszánt és otthagya a poharakat, az étkészleteket is, hát mit is kezdhett volna vele? Nézegettem a poharakat, nézegettem a kávésfindzsákat, a kínai porcelánokat, a mikulás látszott rajtuk, megvannak most is, majd előkeresem, egy része eltört, de még van a készletből, de most este, remélem, nem akartok kávézt inni.

– Teljesen mindegy – legyint Viola, amúgy is teljesen össze vagyunk zavarodva.

– Akkor felteszek egy kávézt – áll fel Ada.

Kivonulunk a konyhába, hozzuk a poharakat, Róbertre nézünk.

– Na, és akkor, első este eldöntöttem, hogy egy angol nőt veszek feleségül, elhatároztam, hogy az első angol nőt, aki megtetszik nekem, aki az utamba kerül, elveszem feleségül, hogy ne legyek egyedül. Ebben a pillanatban csengettek, jött egy üveg borral a holland kereskedő búcsúzni. „Hogy érzi magát a házban? Maga tulajdonképpen nem angol, ugye?” „Nem, én romániai magyar zsidó vagyok. Tudja, hogy hol van Románia?” „Kelet-Európában”, legyintett a kereskedő. „Ne felejtse el, én húsz éve jöttem el Európából, 1949-ben, a háború után, tisztában vagyok az európai viszonyokkal.” „Mi pedig 1963-ban vándoroltunk ki Izraelbe, akkor már a kommunista Románia árulta a szászokat és a svábokat Nyugat-Németországnak és a zsidóknak is lehetővé tették a kivándorlást Izraelbe. Tizenhárom éves voltam. Jeruzsálem szélén laktunk egy kisebb házban, ahonnan aztán négy év után költöztek el apámék. Én közben épp katonai szolgálatomat töltöttem, a hétnapos háború, tudja.” Rám pillant. „Tudom. És utána?” „Úgy döntöttem, hogy én nem születtem katonának.” „Megértem, s minél messzebb akart eljönni, így voltam én is 1949-ben, higgye el!” De nem részletezte, hogy miért, én pedig már megtanultam, hogy nem teszek fel felesleges kérdéseket. Aki akarja, majd úgyis elmondja, amit szeretne. Minek állandóan faggatózni? Rám nézett. „És itt mihez akar kezdeni, fiatalember?” „Lehet, hogy egyetemre megyek, érdekel az irodalom.” „Nem hiszem, hogy egyetemre menne, valamiből meg is kell élnie. Először pénzt kell szereznie, hiszen, gondolom, nem maradt túl sok. Ha akarja, a ház árának egy részét visszaadom, és majd jövőben, amikor jobban mennek a dolgai, visszaküldi.” Döböntően bámultam rá. „Ön bízik bennem?” „Hát miért ne bízne? És ez az összeg amúgy is olyan nevetséges...” Elharapta a mondatot, mosolygott és néhány ezer dollárt tolt elé. „De milyen üzletbe szállhatnék be?” „Például a porszívó-bizniszbe. Magam is kacérkodtam a gondolattal, hogy beszálljak,

hiszen felszálló ágba van, és Wellingtonban is, mint a világ bármely részén, sok a por, feltűnően sok, és a porszívókra egyre nagyobb a kereslet.” Rábámultam. Nem is rossz ötlet. Előhúzott néhány címet, elém tolta. „Jegyezze le, és érdeklődjön, hol van hely. Először vigécként kezdi, amíg bele nem tanul, utána aztán indíthat külön céget is. Mindenesetre először meg kell ismerkedni a kliensekkel, a felhozatallal, a várossal, az országgal. Nem lesz könnyű feladat, nem lesz könnyű, higgye el, nekem is nehéz volt Hollandia után, de egy dolog bizonyos, itt biztonságban érezheti magát. Az itteni emberek rendkívül tartózkodóak, senkit nem érdekel *a másik ember*. Bizonyos értelemben ez újdonság volt nekem Hollandia után, de meg is nyugtatott, végre nem másoknak éltem, hanem magamnak, a feleségemnek. Egy idő után úgy gondoltuk, többé soha nem fogunk elmenni, de tavaly meghalt, és gondoltam, visszamegyek Amszterdamba. Nyugalomba vonultam, átutaltam a pénzem nagy részét egy genfi bankszámlára. Most keresek egy házat és ott várom a nyugodt, boldog öregséget.” Kacagott, újratöltötte a poharakat, ittunk. „Magának azt ajánlom, minél hamarabb nőssüljön meg, mégiscsak kell valaki, aki az ember mellett legyen, egyedül nagyon nehéz.” „Igen, én is arra gondoltam, hogy az első angol lányt, aki az utamba kerül, elveszem feleségül.” A holland kereskedő nevetett. „Nem bízik a szerelemben?” „Nem bízik, uram, én már semmiben”, mondtam és rágyújtottam, karikákban fújtam a füstöt, nézegettem a szürke, kékes karikákat, amint szétfoszlanak a levegőben. A holland kereskedő rám nézett. „Igen, hát tizenhárom éves korában jött el otthonról, el tudom képzelni, milyenek voltak a gyermekkorai évei Romániában. – Legyint. – És aztán Izrael, egy egészen más világ, az állandó katonai szolgálat, az állandó készültség. Ott az állam számon tartja a polgárait, sakkozik velük, itt, Új-Zélandon – magyarázta – egészen más a helyzet, higgye el, itt senki nem foglalkozik semmivel. Hét-nyolc év után megkapja az állampolgárságot, de addig sem foglalkoznak magával, úgy él itt, ahogy akar, hacsak nem követ el valami törvénybe ütközőt, de maga nem úgy néz ki, mint aki nőket akarna megerősokolni, vagy házakat akarna kifosztani, vagy bankokba akarna betörni. Maga itt, higgye el, nyugodtan élhet.” Később elbúcsúzott, elment, magamra maradtam. Felmentem az első emeleti hálószobába, áthúztam az ágyneműt, megvettem az ágyat, eloltottam a villanyt, így csak a holdfény világított. Egy idő után újra felkeltem, köröztem az ágy körül, majd az ablakhoz léptem, akkor láttam meg azt a baglyot, amelyiket tegnap ti is láttatok. Foxnak neveztem el, szinte minden hajnalban, ha felébredek és kipillantok az ablakon, látom. Az életem része lett. Aztán néhány hónap elteltével, egy körutam alkalmával, becsengettem egy házba. Fiatal lány jött ki, ő volt Bess. Amikor kiderült, hogy porszívó-ügynök vagyok, az édesanyja nagyon megerővendett, teával kínált, hamar megegyeztünk. Ránéztem Bessre. „Akar velem találkozni?”, kérdeztem, amikor az édesanyja kiment hamutartóért. „Igen”, mondta és megegyeztünk, hogy másnap, a sétányon találkozunk.

Néhány hét után megkértem a kezét. Igent mondott, és hozzám költözött. Legnagyobb meglepetésemre, hozományt is kapott. Elmondtam neki a helyzetemet, rám nézett. Küldd vissza a pénzt a holland kereskedőnek, mondta. Másnap elmentünk a bankba és átutaltuk az összeget. Néhány nap múlva érkezett egy képeslap. „Ez gyorsan ment, fiatalember. Köszönöm! És ha Amszterdamban jár valaha, keressen meg.”

– Miért nem mondtad? – bámul rá Carmen. – Megkereshettük volna.

– Tavaly halt meg, kilencvenévesen. Hozzátartozói nem voltak, a házat esetleg megkereshettük volna, de hát biztos, már azt is eladták, semmi nem emlékeztetett volna a jelenlétére, így legalább úgy él az emlékezetemben, ahogy megismertem. Bess egyetemre járt akkor, irodalom szakra. Volt valami ösztöndíja is, soha nem firtattam. Akkor még vigéc voltam, a céget már Ibrahimmal alakítottuk meg, amikor Ibrahim és Ada 1969 januárjában, még tartott a nyár, megérkeztek. Üldögéltünk Bess-szel a hallban, akkor még nem ivott, én kortyolgattam a boromat és azt terveztük, hogy hamarosan megindítjuk a saját cégemet. Most már kiterjedt kapcsolataim voltak, egyre bővülő klientúrával. A holland kereskedőnek igaza volt, a világban, így Wellingtonban is a kelleténél több a por, ezért porszívógépekre mindig szükség van. Persze, a porszívók sem tudják felszívni a port, ahogy azt János bácsi, első itteni ismerősöm, egy magyar trafikos mondta, mikor megismerkedtem vele. Nemcsak a trafikjával foglalkozik, könyvkereskedése is van, ő szerzi be nekem a könyveket. Kavafisz kötetét is ő szerezte meg, és rengeteg magyar könyvet, nemcsak angolt. De ezt majd elmeséli ő, mert ma estére meghívtam vacsorára, hogy ismerkedjete meg vele. Már tud rólatok, sokat meséltem neki a barátaimról, és kíváncsi rátok. Az öreg még a harmincas években jött ki ide, a zsidótörvények miatt lehetetlenné vált a helyzete, és 1939-ben úgy döntött, hogy kivándorol Új-Zélandra. Mindig azt mondja röhögve: „Ez volt életem legnagyobb húzása, hogy élve maradtam.” A rokonai egy része Auschwitzban végezte, de ezt nem részletezem, ha akar, majd mesél róla. De folytassam. Ülünk Bess-szel a hallban, tervezgetünk. Csengetnek. Kimegyek, és meglátok egy ismeretlen fekete férfit és egy vonzó, csinos nőt.

– Ne túlozz – pirult el Ada.

– Egy csinos lányt – kacag Róbert.

– Én sem kívántam hazatérni Izraelbe – magyarázta szűkszavúan Ibrahim. – Úgy gondoltam, az egyetlen ember, aki életemben jót tett velem, az te vagy, ezért eljöttem tanácsot kérni, miként kezdhetnék új életet.

– „Némi pénzem is van”, magyarázta. „Most alapítunk éppen egy porszívó-ügynökséget – kacagott Bess –, bezállhatsz az üzletbe, ha akarsz.” „És itt, ebben a házban elérték”, tettem hozzá már én. „A ház kétemeletes, a földszintet átadjuk nektek, mi amúgy is az első emeleten lakunk, a második emeleten vannak a vendégszobák.”

– Hát így kezdődött a barátságunk és a közös életünk – mondja Ada.

Ebben a pillanatban csengetnek. Kis, kövér emberke gurul be a szobába, úgy mozog, mintha görkorcsolyán csúszna előre. Eleven, kék szeme megvilan. Viharosan öleli meg Adát és Joelt, kezét ráz Ibrahimmal és Róberttel, majd felénk fordul.

– Ti vagytok a barátai – néz ránk, s kezét ráz Jánossal és velem, majd a lányok felé fordul. – És ők a múzsáitok, nem? Gyönyörűek. Egy vörös, egy szőke és egy fekete, csodálatos! Ilyent itt nem is lehet látni. Majd vigyázatok! – nevet. Kezet csókol nekik is. – Darvas János – mondja. Leteszi a kezében lévő, becsomagolt üveget az asztalra. – Hoztam egy üveg bort – fordul felénk. – Hogy utaztatok?

– Jól – legyint Róbert –, csak hosszú volt az út, tudod. Messze vagyunk.

– Igen, hála Istennek messzire estünk Európától. Itt van a világ vége – kacint ránk. – Itt ülünk a világ végén Ibrahim barátunkkal és lelógatjuk a lábunkat. És fújnak a szelek, kavargják a port. Tudjátok? Mert Wellington a szelek városa! Én 1939-ben érkeztem ide, akkor már szorult a nyakunk körül a hurok. – Legyint. – De erről nem most és nem itt. Azóta új-zélandi állampolgár vagyok, egy trafikot üzemeltetek és könyvkereskedéssel is foglalkozom. Olvastam a könyvedet, fiam, *A senki földjén-t*. Gratulálok. Megírtál valamit a szenvedéstörténetből – legyint. – Mi itt tájékozatlannak látszunk ugyan, a legtöbben tájékozatlanok is, de nem mindenki. Bennünk – néz Ibrahimra, Adára és Róbertre – elevenen él még az európai múlt. Erdélyiek vagytok? Javasolom, tegeződjünk, mint régen a magyar arisztokraták. Minek annyit magázódní?

– Erdélyiek vagyunk, igen. Így is lehet mondani.

– Transsylvania, gyönyörű hely, a föld páratlan helye, Tündérország! – lelkendezik az öreg.

Róbert feláll, bort tölt egy üres pohárba, a kezébe adja, felállunk mi is, koccintunk.

– Az Isten hozott! – mondja. – Most éreztetek, tehát még most ismerkedtek a mi világunkkal – kacag.

– A tengerparton voltunk – magyarázza Ada. – Elmentünk fürdeni. Valahogy fel kell dolgozzák az időeltolódást. Nem tudják eldönteni, nyertek-e, vagy veszítettek egy fél napot.

– Egy fél napot nyertetek – magyarázza az öreg. – De ezt azonnal el fogjátok veszíteni, amikor visszamentek. Így megy ez, és ezen nem lehet változtatni, higgyétek el. Amikor idejöttem, úgy éreztem, végre megérkeztem abba a provinciába, ahova mindig is vágytam, ahol nem leselkednek rám veszélyek. Itt senkit sem érdekel, hogy ki vagyok. Nyitottam egy trafikot, ültem a cigarettásdobozok és a bőrszivarok között és beszélgettem a betérő őslakókkal. Hamar megismertem őket, kialakult a törzsközönségem, tudtam, hogy ki, milyen cigarettát szív, milyen pipadohányra van szüksége, milyen bőrszivat kedvel, és néhány hét után a szívükbe is zártak a vásárlóim. Ilyen kicsi dolgokon múlik a siker – nevet. – A szelek. Igen, a szelekről

szeretnék mesélni nektek – mered ránk János bácsi. – Az új-zélandi szelek csapodár természetéről. '57-ben érkezett ide egy Tót nevű ávós disznó. Az utolsó pillanatokban menekült Bécsbe, mert tudta, hogy ha valaki felismeri a recski foglyok közül, kinyírja. Bécsben a lágerben ült, és amikor meghalotta, hogy lehet utazni Új-Zélandba, mert Új-Zéland is fogad magyar menekülteket, jelentkezett és nemsokára megjelent Wellingtonban. Eljött hozzám, a trafikba, beszélgetni kezdtünk, kimentünk a tengerpartra. Egy wellingtoni emberrel barátkozott össze, pedig akkor már egy fél éve itt volt, és velem. Az a wellingtoni ember partór volt. Ellőtték a jobb lábát szegénynek a japánok. Tót leült, én is leültem, a partór szendergett. Tót rám nézett. „Mesélnem kell, még akkor is mesélnem kell, János bátyám, ha te megvetsz és lenézel. A gúzsba kötött rabokról kell beszélnem.” Még meg sem jelentek a gúzsba kötött rabok, amikor a tengerről támadó gonosz, keleti szél felborogatta a strandok büszkeségeit, a napernyőket, megrázva a düledező őrbódét. A féllábú ór, mondtam, a japánok lőtték el a jobb lábát szegénynek, tengerészgyalogos volt, ott szendergett felboruló és a homokban tovagördülő asztalkája mellett. Felriadt és lapos üvegét markolva nézett ránk, majd észrevette, hogy megint csúfolódik vele *Ahab*, így nevezte nemes egyszerűséggel a keleti szelet, s öklét rázva szidalmazta, de Tótot ez nem zavarta. „A társam, tudod János bátyám, egy alacsony termetű, sunyi tekintetű, Fehér Jóska nevezetű idióta, aki soha nem nézett a szemünkbe, még annyiba sem vett minket, hogy ránk nézzen, szakavatott, aprólékosan kidolgozott, pontos mozdulattal fordította a hasára a delikvenst, felrántva karjait. A gyors, heves rándulástól a szerencsétlen felnyögött, de ez nem érdekelt Fehért, a lábait is hevesen rántva fel, összekötötte őket, majd a kiszolgáltatott, magatehetetlen testet odalökte a kályha mellé, és a kályha ajtaját kinyitva megkaparta a már vereslő zsarátnokot, majd a nyitott kályhaajtó előtt izzadó s lassan pörkölődni kezdő elítélttől felém fordult. Én voltam a felettese. »Hát mit gondolnak ezek? Tudod, kérlek szépen, Tót elvtárs, hogy miről siránkozott ez a pechvogel, hogy ő fázik, hogy amióta itten van, fázik, hát most legalább melege lesz.« Mi többiek iszonyodva fordultunk el. A helyiség bűzébe, a mosdatlan embertestek szagába, a pörkölődő hús gyomorforgató szaga keveredett. Igen, a nyitott kályhaajtó mellett felejtett delikvens pörkölődött, fojtottan nyögött, majd sikoltozni kezdett, megpróbálta dobálni magát, de csak annyit ért el, hogy az alteste a kályhához csapódott, s az égett hús szaga, ha lehet, még erősebb lett. Ám Fehér, felém, a felettese felé fordulva, minderről nem vett tudomást. Röhögve ecsetelte, hogy miért ne tenne jót az ember, aztán, a sikoltozó delikvensre nem is figyelve, a melegről povedált, a hősről, amit egyszer Dalmáciában sikerült átélnie.”

„Miközben a helikopterek – hörögte erre a partór részegen a szélnek –, lassan távolodva, sorsodra hagynak, *Ahab*, testvéreid a gonosz orkánok, a bosszúálló tájfunok kezére adnak, miközben te dühösen húzod össze magad és utolsó erődöt megfeszítve rohansz a mamut-zsák falának, és hosz-

szas, hiábavaló kínládás után jössz rá, hogy nem menekülhetsz!” A homokban mászva, botját keresve vigyorgott a partőr. *Ahab*, mintha csak vele akarna gúnyolódni, iszonyú erővel vágott a parti szikla pereméhez egy eltévedt sirályt. Véres, fehér tollak lebegtek a partőr kopasz feje körül.

„De ő, mintha nem akarná észrevenni a gúzsba kötött, pörkölődő szerencsétlent.” Tót rám bámul, elfehéredik, whiskyt tölt a poharamba, a magáéba is, a partőrébe is, iszunk. „Arról a számára felejthetetlen dalmáciai napról beszél nekem Fehér, ez az idióta, amikor a fényben szikrázó kék és hullámokat görgető tengert bámulta, és hirtelen olyan érzése támadt, hogy belül került egy mindenütt ránk várakozó kemence ajtaján, hogy nem kap levegőt, és ha valami csoda nem történik, megfullad. »Ömlött rólam a víz, Tót elvtárs, égő szemem előtt a vörös pontok, a balsejtelem lüktető pontocskáit semmi jót nem ígértek. Tudtam, azonnal a vízbe kellene menekülnöm, s akkor ért a következő meglepetés.« Erre az egyik rab, egy költő, üvöltöni kezdett, hogy figyeljen már oda. »Mire te isten rohadt barma, te? Mire figyeljünk oda«, fordult feléje Fehér. Erre a lassan ájulásba menekülő, pörkölődő, füstölgő társukra mutatott, mintha varázsolni akart volna, kriksszkrakszokat rajzolt a levegőbe, motyogott is valamit.” Erre *Ahab* megpörgette a homokon a feldőlt asztalokat, székeket, napernyőket, majd megfordulva a tengert kezdte verni, hatalmas hullámokat görgetve maga előtt távolodott. Az őr botját maga elé szúrva nézett utána, a homok még kavargott egy ideig, de lassan visszaállt a rend, az elguruló és egymásnak csapódó borvizes palackok tébolyító tánca is lassan elcsitult, és ismét szabadon szárnyalt felfelé a füst. *Ahab* eltűnt, volt, nem volt, egy sirálytoll kerengett tétován a levegőben, egy véres sirálytoll, emlékeztetve arra, hogy itt járt *Ahab*, s ha el is húzott, ez nem végleges, bármikor visszatérhet, hogy befejezze a rombolás nagy művét. „S te mit csináltál, Tót, amikor égett az az ember”, fordultam feléje és remegtem a dühtől. „Nem mozdultam, s nem mozdult idióta beosztottam sem. A foglyok remegtek és tátott szájjal bámulták a nyitott kályhaajtó előtt pörkölődő, eszméletét már régen elveszítő társukat, mire a költő, nem mindennapi bátorságról téve tanúbizonyságot, odaugrott és elrángigálta a szerencsétlent. Épp rá akart zúdítani, egy veder vizet, sőt, azt hiszem, rá is zúdította, amikor Fehér lassan észhez tért és elválva a dalmáciai hőségtől, amelyet oly buzgón igyekezett felidézni az előbb, felüvöltött és iszonyú erővel rúgta fenéken a költőt. Az hasra vágódva ejtette ki kezéből a vedret, amelyben még lehetett víz, s elérhette a kályhát is, mert hirtelen sístergés hallatszott, gőz gomolygott és én, magamhoz térve, beosztottamra üvöltöttem. Akkor, ott, ment az agyadra a meleg, Józsikám. A még mindig ájult elítélttel senki sem törődött, János bátyám, én sem.”

Ahab ugyan eltűnt a hullámokat kergetve az óceánon, ahol a víz összeér az éggel, de nem volt minek örülni. Hiába rendeződtek vissza a dolgok, a békebeli állapot sebezhetőnek bizonyult, bármikor megérkezhetett a szárazföldről, az északi hegyek barlangjaiból, *Lukrécia*, ez a fölöttébb kitartó,

kurva szél, amely pillanatonként változtatja irányát, mintha maga sem tudná, mit akar. Még jobban összekuszálni a dolgokat?

„Hát mégis mit gondol a mi poétánk«, méltatlankodott Fehér, de én akkor már szikáron magasodtam föléje. Az most mindegy, sziszegtem. De tanuld meg, Józsikám, hogy amikor te velem beszélsz, akkor te hallgatsz. Kussolsz, mint ezek a barmok, mutattam megvetően a rabokra, kussolsz, mind szar a fűben! Közben a feltápászkodó költőre néztem, aki mintha elvárásolták volna, emelte fel a horpadt bádogvedret, kikerülve a szélütötten álló Fehér Jósikát, az ajtó mellett álló hordóhoz sántikált, megmerítette, de még mielőtt ájult társukra önthette volna, én kikaptam a kezéből és Fehérhez lépve, az ő fejére zúdítottam, a fejére csorgattam a tartalmát és fojtottan kérdeztem. Na, mi van, kispajtás? Napszúrást kaptál Dalmáciában? Ott kergültél meg, s az üres vedret a költő kezébe nyomtam. Mozgás, üvöltöttem. A költő végre elalélt, halkán nyöszörgő társukra zúdíthatott három veder vizet. Hogy én kikkel vagyok körülvéve, mondtam még, rosszat sejtve.”

Nem a csélcsap szél, *Lukrécia*, érkezett meg, hanem *Lámia*, a fennsíkon alvó szörnyeteg száguldott végig a parton, a lehelete forró volt, s ha az ő arcába lihegett, vagy a mi arcunkba, tehetetlenül vágódtunk végig a homokon. Ha *Lukrécia*hoz fohászzkodott az ő, és *Ahabot* káromolta, *Lámiával* egyáltalán nem is beszélt. Megadóan feküdt hasra a szűrő és forró homokon, maholnap széteső kalyibájával, elszálló botjával sem törődött, két kezét fejére szorítva legszívesebben elásta volna magát, hiszen tudta, elég, ha halad lefelé, előbb-utóbb eléri a nedvesebb és hűvösebb rétegeket. *Lámia* borzalmas erővel rontott neki, hátáról hasára fordítva vijjogott és a veterán ő tudta, hogy eddig volt, ami volt, de most vége!

„Most mit csinálunk, ha visszafordíthatatlan károsodásokat szenvedett?, böktem megvetően a lassan magához térő elítéltre, s fejemmel igazítottam a költőt, aki újabb és újabb veder vizet zúdított a gúzsba kötött szerencsétlenre. Nem vettük észre a nyitott ajtóban megjelenő Répás hadnagyot, ezt a pattanásos arcú, infantilis, ávós suhancot, aki késleltetett kamaszkori perverz vágyait élvén ki, ötletesen és fáradhatatlanul kínozott mindenkit, s mindent olyannyira túlzásba vitt, hogy a hozzá hasonlóan kretén beosztottjai pontosan úgy utálták, mint ahogy karrierista felettesei megvetették. Na, mi van, Tót? Fürdessük az elítéltet, fordult a gúzsba kötött rab felé, s a háta mögött a kissé kába költő emelkedett fel, s a meglepett hadnagy nyakába zúdította az utolsó veder vizet.”

Ennél csak az lehetett volna meglepőbb, ha *Ahab*, *Lukrécia* és *Lámia*, az óceán gonosz, a hegyek csapodár s a szárazföld kiszámíthatatlan szelei egyszerre rontanak a védtelen partszakaszra, befejezve, vigyorogva, rikoltva, már-már emberi hangon röhécselve a rombolás megkezdett, de állandóan félbemaradó munkáját, lerombolva s a földdel téve egyenlővé a strand mögött komoran várakozó halászfalu rozoga kulipintyóit és viskóit.

„És akkor te mit mondtál Répás hadnagy elvtársnak?“, fordultam Tót felé és ittam. Most, hogy szélcsend lett, meglepően döbbenetesnek találtam az elmesélt történetet és tudni szerettem volna már a végét, mert Tótnak, amióta kijött ide, de lehet már azelőtt is, az volt a szokása, hogy minden történetét elkezdte, de egyiket sem fejezte be. „Elmondtam neki, hogy Fehér megbolondult, a dalmáciai hőség az agyára ment. »Miféle dalmáciai hőség?« – kérdezte Répás hadnagy. Elmondtam neki, hogy Dalmáciában nyaralt és ott kapott egyszer napszúrást és arra emlékezett, és amikor ez a szerencsétlen, böktem az ájulásából lassan éledező, megpörkölt testű delikvensre, arról panaszkodott, hogy fázik, gúzsba kötötte és a kályha elé lökte, úgy, hogy szinte meggyúlt, s a költő, mutattam a vedrével álldogáló poétára, vizet zúdított rá, hogy ne szenvedjen maradandó károsodásokat. »Kényeztetjük a rabokat, Tót elvtárs, mi? Kényeztetjük.«, mondta nekem. Megfordult és kiment. Két hét múlva elhelyeztek onnan, aztán hamarosan hallottam, hogy megszűnt a recski tábor is – sóhajtott Tót és kitöltötte a megmaradt whiskyt. – És akkor én hirtelen ott maradtam állás nélkül és jött az ellenforradalom. Tudtam, hogyha felismer valamelyik rab, felkötnek, pedig én még nem voltam a legrosszabb. Répás vagy Fehér, azok az örültek, sokkal gonoszabbak voltak nálam, de tudtam, hogy menekülnöm kell. Így kerültem Bécsbe, a lágerbe, és Bécsből ide, Új-Zélandra, hogy megismerkedjem veled, János bátyám, és meggyónhassam neked a bűneimet. Mert bűnös lélek vagyok!” „Te nem bűnös lélek vagy, Tót, te egy perverz, szadista állat vagy!” – köptem ki. Felálltam és otthagytam őket a homokban. Tudom, hogy nehezen tudjátok követni a történeteimet, mert egymásba csúsznak, mint a Matrjoska babák – nevet. – De gondoltam, ha ilyen ügyek miatt menekültetek el Romániából, és azóta is, ha jól értesültem Róbert barátomtól, menekülnek, talán érdekelni fogja az is, hogy mi történt ebben az időben a szép Hungáriában, Recsken, amelyik egy olyan kiemelkedő helye lehet a magyar börtönvilágnak, mint a románoknak Pitești, ahol az átnevelő munka folyt.

– Hetek óta ezekben a történetekben élünk, és ezek miatt menekülünk – sóhajtok. – Egy Maria Cristina nevű néni szedte össze, akinek a férjét agyonverték a pitești-i börtön udvarán.

– Igen, tudom, mesélte Róbert – sóhajt az öreg. – De az is szép, hogy Romániában, ezt nem hittem volna, száztizenhét ember még a Ceaușescu-rendszerben magnóra mondta névvel, címmel, személyazonossági számmal hitelesítve a vallomásait. Hihetetlen! Sóhajt. És most változott valamit a sorsuk?

– Az a Strigoi nevű bestia, aki a néni férjét is agyonverte, kitűnt a képből.

– Mit jelent a Strigoi szó? – kérdezi a trafikos kíváncsian.

– Vámpírt jelent – magyarázom. – Nos, ez a vámpír sokáig jött utánunk, megtámadott Konstancán is, aztán a hajón is, mert egy hajón menekültünk. Aztán megtámadta a feleségemet Genfben a repülőtéren, mert a fele-

ségem német állampolgár és ő ment el, hogy kivegye a Maria Cristina néni által a genfi bankban biztonságba helyezett dokumentumok eredetijét, hogy a barátom – mutatok Jánosra – megindíthassa a pert.

– De utána egyszer még megszökött a svájci börtönből – folytatja Carmen –, eljött utánunk Hollandiába az Északi-tenger partjára és meg akart ölni. De elkaptuk, átadtuk a holland rendőrségnek, és most fogózz meg, János bácsi – nevet a megdöbbenet örege –, mi kaptuk meg a román belügyminisztérium által kitűzött vérdíjat a kézre kerítéséért. Szép, nem? Azoktól kaptunk pénzt, és gyakorlatilag hetek óta azok tartanak, akik üldöznek is.

– Ezt szerettem Kelet-Európában – vigyorog az öreg –, ezeket az egymásba gabalyodó történeteket. Még jobban egymásba gabalyodnak, mint az én történetem Tótról, a partórról és a szelekről. De ma Ibrahim megmutatja nektek, milyen szél *Ahab*, milyen *Lukrécia*, és milyen *Lámia*, bár *Lámiától* azért óvakodjatok!

Kortyolunk a borból.

– És most – fordul János felé – hogy áll a per?

– Sehogy, pedig lenne rá igény, de nem kell senkinek. A régi-új szervezetnél számtalan olyan vezető beosztásban lévő tiszt van, aki a régi szekunál is mindenben közreműködött. Ők nyilván nem akarják elvinni a balhét a kommunizmus bűneiért, ezért halogatják a pert és ad acta szeretnék tenni. Őket is azért üldözték – mutat ránk –, hogy megszerezzék a dokumentumokat, azt hitték, ha megszerzik és elveszik tőlük, akkor kész, vége. Fogalmuk sem volt, hogy Maria Cristina néni is tudta, hogy hol él, és kilencven után, amikor már utazhatott, egy svájci bankban helyezte letétbe a dokumentumok eredetijét. Ezek eljutottak hozzám, meg akartam indítani az eljárást. De hogy lesz-e per, János bátyám, azt én megmondani neked nem tudom. Úgy vagyok ezzel, mind az a Tót nevű, infantilis, recski őr, aki sajnálta is azt a szerencsétlen, pörkölődő embert, de lassan jutott el a tudatáig, hogyha sokat szarakodik, esetleg meghal – legyint.

– Meg lehetne ismerni ezt a Tótot? – nézek rá.

– Meg, hogyne. Már mondtam neki, hogy erdélyi barátaim jönnek, neki is vannak erdélyi rokonai, szeretne találkozni veletek.

– Akkor jó. Holnap benézünk a trafikodba és megbeszéljük, hogy mikor és hol, mert aztán hamarosan utazunk el Nyugat-Ausztráliába, meg akarják nézni a hegyeket.

– Mintha a Marson lennétek, nevet az öreg, bár igaz, ezt is csak hallomásból mondom, mert én amióta ’39 nyarán megérkeztem ide Wellingtonba, ki sem tettem a lábam a városból. Mi a fenének mentem volna én Nyugat-Ausztráliába megnézni a vörös sziklákat, mondjátok meg, miért? – Feláll, kiissza a borát. – Egy kicsit sokat beszélek, de nézzétek el nekem, olyan ritkán használhatom szeretett anyanyelvemet – mosolyog. – Európában is változik a világ, nézem a CNN híradóit, már amennyit persze a CNN buzgó

riporterei felfognak, mondjuk, Oroszországból vagy Kelet-Közép-Európából! – legyint. – Tudjátok, hogy van ez! A világon soha nem lesz igazság. Szabadság, egyenlőség, testvériség, írta a francia forradalom a zászlóira, és azóta is ez megy, ezzel bolondították meg az embereket. Hát hogyné! Az egyenlőség eszméje még a legbarbárabb elmét is megbolondítja, pedig egyenlőség, tudjátok meg tőlem, fiaim és lányaim, egyszerűen nem létezik. A testvériség egy marhaság! „Testvér testvért megöl”, mondja a költő. És a szabadság? Ha én tudnám, hogy mi a szabadság, sokkal boldogabb lennék! Telefonálhatok, Jánoskám? – Átmegy a másik szobába a telefontal, húzza maga után. – Hosszú a huzala, lehet sétáltatni is – nevet. – Most elmegyek, de holnap nézzetek be hozzám és találkozzunk, amíg itt vagytok még, beszélgetni szeretnék veletek. Igaz, a beszélgetésünk most eléggé egyoldalú volt, de ez nem lesz mindig így. Higgyetek és reméljétek! – Azzal kimegy.